

Klima-, Energi- og Bygningsministeriet
Energistyrelsen
Klima og Energiøkonomi
Amaliegade 44
1256 København K

Att: Chefkonsulent Stefan Krüger Nielsen

Miljøbevægelsen NOAH
Nørrebrogade 39
2200 København N
35361212
noah@noah.dk
www.noah.dk

København, den 24. maj 2013

Høringsvar fra NOAH Energi og Klima vedrørende EU-Grønbogen

”En ramme for klima- og energipolitikkerne frem til 2030”

NOAH Friends of the Earth Denmark¹ finder, at det er vigtigt, at EU gør status over den førte politik og lærer af erfaringerne. Men vi har også tidligere oplevet, hvor nemt det er for politikere og myndigheder at tale om uforpligtende mål, der skal indfries langt ude i fremtiden frem for at gennemføre de nødvendige beslutninger her og nu.

Lanceringen af grønbogen må ikke fjerne opmærksomheden fra 2020 og EU's kuldsejlede klima- og energipolitik. EU har f.eks. ikke formået at hæve ambitionen fra 20 til 30 %, selv om det er vigtigt for de internationale klimaforhandlinger og for EU's egen troværdighed. Omkostningerne ved at gå til 30 % har endog vist sig langt mindre end først antaget, men alligevel vil/kan EU ikke gå videre.

EU's klima- og energipolitik er lammet af den økonomiske krise, modstræbende lande og industriernes særinteresser. Direktiver der kunne have leveret store reduktioner ender tandløse. De reduktioner, vi har set, skyldes først og fremmest medlemsstaternes egne initiativer samt den økonomiske krise siden 2008.

Grønbogens forslag om en **40 %** reduktion til 2030 (1990-basis) er helt utilstrækkelig, fordi det er et mål, der bør realiseres på hjemmebanen allerede i 2020. Den globale klimasituation kalder på handling af langt mere vidtgående karakter end den nuværende. Både frem til 2020 og i perioden derefter.

Med afsæt i det globale 2-graders drivhusgasbudget og en retfærdig byrdefordeling kræver NOAH **hjemlige EU-27 reduktioner på 80 % i år 2030** (1990-basis). Hertil skal lægges en **reduktionsforpligtelse på andre 70 %**, som EU's medlemsstater skal finansiere, og som skal realiseres i samarbejde med lande, der ikke selv kan finansiere de nødvendige drivhusgasreduktioner.

I det følgende vil vi kommentere på de enkelte spørgsmål, der rejses i Grønbogen:

---

¹ Friends of the Earth International (FoEI) er verdens største sammenslutning af miljøorganisationer fra 77 lande. Kun én organisation fra hvert land kan være medlem. I Danmark er det Miljøbevægelsen NOAH.

Generelt

Hvilke erfaringer fra rammen frem til 2020 og den nuværende situation i EU's energisystem er vigtigst ved udformningen af politikker frem til 2030?

EU's nuværende klima- og energiramme frem til 2020 er helt ude af proportion med det, der er nødvendigt set i forhold til den tilbageværende del af det globale 2 graders drivhusgasbudget. Og med oplysninger om, at selv 2 grader er langt farligere end først antaget, indsnævres drivhusgasbudgettet yderligere.

Med klimavidenskabens dystre meldinger in mente er der mere end nogensinde brug for, at vi drastisk minimerer vores energiforbrug gennem besparelser og effektiviseringer og går den direkte vej til 100 % VE-systemer – dvs. uden at betænke de mange forsøg på at lede udviklingen via såkaldte overgangsteknologier som CCS, EOR (Enhanced Oil Recovery), 1. og 2. generations biofuel og biodiesel, skifergas og andre ukonventionelle fossile energiressourcer eller ny ”smart” a-kraft.

Den delte kompetence mellem EU og medlemsstaterne på energi- og klimaområdet har haft store konsekvenser på den danske klima- og energipolitik – nogle positive, men mest negative.

Når EU vedtager mål på enkeltområder, kan vi forvente direktiver og forordninger, der griber ind i medlemsstaternes politikker. Det kan være godt i forhold til klima-fodslæbende lande, men for mere ambitiøse lande som f.eks. Danmark, der ønsker en fossilfri energisektor i 2035, risikerer EU's harmoniseringsbestrebelse at modvirke den nødvendige ombygning af energisystemet.

Den danske regering skal derfor efter vores opfattelse til stadighed arbejde for, at de enkelte medlemsstater fastholder retten til at gå foran og supplere vedtagne EU-politikker med de instrumenter, regler, tilskud og afgifter osv., man finder nødvendige og mest hensigtsmæssige for at kunne indfri fælles såvel som nationale målsætninger. Det kan efter vores opfattelse bedst ske ved, at medlemsstaterne vedtager klimalove med stærke målsætninger baseret på drivhusgasbudgetter, der respekterer 2 graders målsætningen (høj sandsynlighed). Det er altafgørende, at dynamikken bevares. EU's klima- og energipolitikker må ikke føre til ”konvojsejlads”, hvor det langsomste land bestemmer farten.

Grønbogen afspejler, at man ønsker ”konvojsejlads”. EU har f.eks. besluttet at gøre ETS til det centrale værktøj i klimapolitikken og bekæmper brugen af andre reguleringsinstrumenter så som afgifter på kulstofintensive brændsler, og man ser også nationale støtteordninger og sektorspecifikke politikker som et problem.

Spørgsmålene, der stilles i grønbogen, er gennemsyret af den fejlagtige antagelse, at klima- og energipolitik som fælles EU-politikområde er ensbetydende med, at der skal harmoniseres og etableres ét fælles energisystem i EU-27, hvorved det bliver muligt at etablere ét fælles energimarked for energiressourcer og el i forventning om, at det vil give lavere priser. Markeds- og liberaliseringstankegangen har overtaget fornuften og fjernet fokus fra den fysiske virkelighed.

Klima- og energipolitikken skal efter vores opfattelse først og fremmest handle om, hvordan man hurtigst muligt og mest effektivt kan minimere energiforbruget og etablere 100 % VE-baserede energisystemer på regionalt/nationalt niveau. En vifte af VE-teknologier med afsæt i de regionale/nationale ressourcer skal bringes til at spille sammen med decentrale kraftvarmeverker med varmepumper, intelligente el- og varmenet, der minimerer transport, og forbrug af el og varme. An-

vendelsen af biomasse til energiformål skal minimeres, og den anvendte biomasse skal være bæredygtig og lokalt dyrket.

Mål

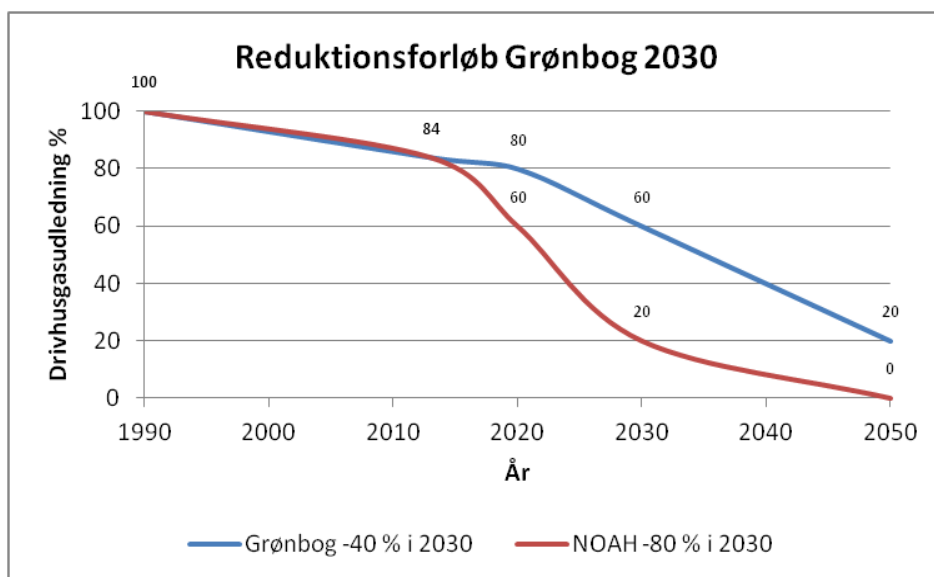
Hvilke 2030-mål vil mest effektivt kunne fremme de klima- og energipolitiske mål? På hvilket niveau bør de gælde (EU, medlemsstaterne eller sektorspecifikt), og i hvilket omfang bør de være retligt bindende? Har der været manglende sammenhæng i de nuværende 2020-mål, og hvordan kan der i så fald sikres bedre sammenhæng mellem potentielle 2030-mål?

Grønbogens forslag om en **40 %** reduktion til 2030 (1990-basis) er helt utilstrækkelig, fordi det er et mål, der bør realiseres på hjemmebanen allerede i 2020. Den globale klimasituation kalder på handling af langt mere vidtgående karakter, både frem til 2020 og i perioden derefter. Med afsæt i det globale 2-graders drivhusgasbudget og en retfærdig byrdefordeling (GDR-baseret), kræver NOAH **hjemlige EU-27 drivhusgasreduktioner på 80 % i år 2030** (1990-basis).

Dertil skal lægges en **reduktionsforpligtelse på 70 %**, som EU's medlemsstater skal finansiere, og som skal realiseres i samarbejde med lande, der ikke selv kan finansiere de nødvendige drivhusgasreduktioner. Samarbejdet skal bl.a. forhindre, at disse lande forfølger en udvikling på basis af fossile brændsler, men i stedet går hurtigt til en 100 % VE-forsyning.

I forbindelse med Klimapakken foretog vi en råderumsberegning, som tilstræber global per capita lighed i 2050, men uden at indregne landenes historiske udledninger, og den viste også et behov for hjemlige EU-27 reduktioner på omkring 80 % i 2030.²

Figuren nedenfor viser Grønbogens reduktionssti (inkl. offsetting) samt NOAHs forslag til den hjemlige EU-27 reduktion (ingen offsetting) frem til 2050. NOAH's kurve afspejler hvad vi skønner teknisk muligt i EU. Dertil skal lægges en forpligtelse på 70 % til reduktioner i fattige lande finansieret af EU-medlemsstaterne.

² http://klima-sos.dk/onewebmedia/EU-27-emissions_and_ES_projections-2008.pdf

Arealet under den enkelte kurve repræsenterer EU's bidrag til den globale drivhusgasudledning. NOAHs forslag vil holde EU's drivhusgasreduktioner regnet fra 2013 og frem på niveau med det der er nødvendigt globalt, mens Grønbogens forslag vil lægge beslag på en langt større andel af det resterende globale 2-graders drivhusgasbudget. Hvis ikke EU vil påtage sig på hjemmebane at leve mindst det, der i gennemsnit er behov for globalt, hvorfor skulle andre og mindre velstående lande med langt mindre historiske udledninger så påtage sig den nødvendige indsats?

Grønbogen kredser hele tiden om økonomi og om markedets funktion, som om vi frit kan vælge at fravælge den klimamæssigt mest optimale løsning, hvis den viser sig at være dyr her og nu. Sagen er, at vi af hensyn til nuværende såvel som kommende generationer ikke har råd til at lade være.

EU og medlemsstaterne – og resten af verden – står med en hastesag, der bør sammenlignes med en krigssituation.

NOAH mener, at den eneste måde vi kan overkomme klimaudfordringen er ved at tænke nationalt og globalt på én og samme tid. Danmark og de enkelte EU-medlemsstater må påtage sig en dobbelt forpligtelse:

- 1 **National handling.** Over de næste 20 år skal energiforbruget minimeres og alle fossile brændsler og a-kraft erstattes med 100 % VE. Samtidig skal drivhusgasudledningerne fra land- og skovbrug samt arealanvendelse inden 2050 vendes til et netto-optag gennem skovrejsning, ændret arealanvendelse samt bedre jordbrugsmetoder³.
- 2 **International forpligtelse.** Herved forstås den del af et lands samlede forpligtelse, som ikke kan indfries gennem national handling. En hurtig omstilling til 100 % VE i Danmark og EU er ikke nok til at bringe det globale 2-graders drivhusgasbudget væk fra katastrofekursen. De rige lande må hjælpe fattige lande med at overkomme disse landes kombinerede klima- og udviklingskriser. Med Greenhouse Development Rights (GDR⁴) har vi fået et koncept der giver et bud på en ny byrdefordeling i klimaforhandlingerne. GDR kan også bruges som ramme for lande, der ønsker at agere hurtigt og etisk ansvarligt via bilaterale aftaler eller i større eller mindre ”koalitioner af villige parter”.

---

³ Vores bud på hvordan det kan gøres for Danmark findes i ”NOAHs Energihandlingsplan 2050” samt i vores forslag til en dansk klimalov med tilhørende dokumenter – se www.klima-SOS.dk. Vores bud for EU-27 ses i det såkaldte 40 % studie, der demonstrerer, hvordan EU-27 teknisk kan nå 40 % GHG-reduktion til 2020 (1990 basis) – se http://klima-sos.dk/onewebmedia/EU27_report_SEI_FoEE.pdf .

⁴ GDR konceptet beregner for alle verdens lande dels deres historiske udledninger af drivhusgasser (**R**esponsibility) udtrykt som en procent af de samlede historiske udledninger dels deres økonomiske formåen (**C**apacity) udtrykt som en procent af det globale BNP. Hvis man f.eks. lader R og C tælle lige får man et Responsibility-Capacity Index (RCI) dvs. en procentfordeling mellem verdens lande, hvormed GHG-reduktionsbehovet under 2-graders reduktionskurven kan fordeles ud på de enkelte lande. Fordelingsnøglen kan også bruges til at fastlægge, hvor meget de enkelte lande skal bidrage økonomisk. De p.t. rige landes reduktionsforpligtelser vil typisk langt overstige deres faktiske udledninger så f.eks. Danmark og EU-27 må påtage sig en international reduktionsforpligtelse foruden den hjemlige forpligtelse med at skabe et 100 % VE system. Se http://klima-sos.dk/onewebmedia/GDR_made_easy.pdf http://klima-sos.dk/onewebmedia/EU27_report_SEI_FoEE.pdf <http://gdrights.org/calculator>

Hvis EU-27 skal tage sin retfærdige del af klimaudfordringen mener vi, at EU-27 skal reducere sin hjemlige drivhusgasudledning med 80 % til 2030 (1990-basis) og påtage sig en samlet reduktionsforpligtelse på i størrelsesordenen -150 % til 2030 (1990-basis).

Det svarer til en hjemlig reduktion på 4500 MtCO₂-eq i 2030 (1990-basis) og en samlet GDR reduktionsforpligtelse på i størrelsesordenen 8000 MtCO₂-eq i 2030 (1990-basis).

Til sammenligning svarer EU's nuværende 20 % målsætning til en reduktion på 397 MtCO₂-eq og en evt. kommende 30 % målsætning til 957 MtCO₂-eq til 2020 (1990-basis).

NOAH mener, at der også for perioden efter 2020 skal være målsætninger for 3 overordnede klima- og energiindikatorer:

1) Den samlede udledning af CO₂ og andre drivhusgasser, 2) Vedvarende energis andel af bruttoenergiforbruget og 3) Bruttoenergiforbruget

Den hidtil fremherskende opfattelse af biomasse som per definition CO₂-neutral bør straks erstattes af 1) konkrete LCA baserede emissionsfaktorer, der indregner ILUC (Indirect Land Use Change) og 2) en deklaration af biomassens oprindelsessted og dets økologiske tilstand og biodiversitet. NOAH mener, at biomasse skal opfattes som en lokal/regional ressource, der ikke skal handles mellem kontinenter og transporteres over store afstande. Biomasse er en sparsom ressource, der som udgangspunkt skal holdes i de naturlige kredsløb, hvor tilbageførsel af kulstof, næringssalte og mineraler til jorden er afgørende for bevarelse af økosystemernes struktur og funktion. Anvendelsen af bæredygtig biomasse til energifremstilling skal derfor minimeres og udelukkende anvendes til at kompensere de øgede fluktuationer i energisystemet, der må forventes med en stigende andel af VE.

EU-målene bør omsættes til nationale minimums-mål som medlemsstaterne kan opfylde på den måde, der er mest optimal for det enkelte land og med brug af de lokale VE-ressourcer.

Er det hensigtsmæssigt at fastlægge mål for undersektorer som f.eks. transport, landbrug og industri, og i så fald hvilke? Er det f.eks. nødvendigt at fastlægge mål for vedvarende energi i transportsektoren i betragtning af CO₂-reduktionsmålene for personbiler og lette erhvervskøretøjer?

NOAH støtter, at EU fastsætter overordnede **minimums** reduktionsmålsætninger for de enkelte undersektorer, men vi ønsker ikke, at EU fastlægger mål for VE i de enkelte undersektorer.

Det skal være op til de enkelte lande, hvordan målene nås. Vi kræver derfor, at det nuværende VE-mål i transportsektoren fjernes.

Hvordan kan målene i 2030-rammen bedre afspejle, om de forskellige teknologier er økonomisk levedygtige og efterhånden modnes?

Spørgsmålet afslører et centralt problem i EU's klima- og energipolitik: Man vil lade fremkomsten af økonomisk levedygtige VE-teknologier bestemme målsætningerne frem for at tage udgangspunkt i, hvad der er globalt nødvendigt ud fra 2-graders GHG-budgettet og understøtte, at den nødvendige VE-kapacitet etableres i EU-medlemsstaterne. EU vil med andre ord kun løse klimaproblemet, hvis det kan gøres med VE-teknologier, der kan producere energi billigere end de nuværende fossile

teknologier. Det er en uansvarlig tilgang til et så altoverskyggende problem, og der er derfor brug for et paradigmeskift i EU's tilgang til klima- og energipolitikken.

EU's nuværende politik går i høj grad ud på at imødekomme den fossile industris og atomkraftindustriens interesser. På den ene side støttes en politik, der lader markedskræfterne bestemme udviklingen, mens politikerne kun skal træffe beslutninger, der er "teknologineutrale", når det gælder VE-teknologier. På den anden side bruges planlægning, økonomiske støtteordninger og klare teknologivalg til fordel for kul (CCS), agrofuels og atomkraft.

Alternativet, som vi taler for, kræver planlægning og prioritering af energibesparelser og VE-teknologier, som kan bidrage til opfyldelse af klimamålene.

EU skal vedtage, at medlemsstaterne skal udarbejde en langsigtet klima- og energiplanlægning med delmål på den korte bane (2020, 2025, 2030 osv.) for derved at skabe en overordnet klima- og energipolitisk minimumsramme, som medlemsstaterne skal opfylde. Det vil give aktørerne på markedet sikkerhed for udviklingsretningen og tiltro til investering i VE-teknologier. Det vil skabe en langsigtet efterspørgsel efter VE-teknologierne og en hurtig markedsmodning og dermed konkurrencedygtige priser, der kan gøres uafhængige af støtte.

Hvordan bør fremskridtene vurderes i forbindelse med andre aspekter af EU's energipolitik, f.eks. forsyningssikkerhed, som ikke nødvendigvis omfattes af de overordnede mål?

Øget forsyningssikkerhed opnås især gennem markante energibesparelser inden for bygning og transport samt ved at erstatte energiproduktion baseret på importeret kul, olie, gas og biomasse med vedvarende energikilder.

Øget beskæftigelse opnås særligt gennem energirenovering af hele bygningsmassen.

Instrumenter

Er det nødvendigt at ændre andre politikinstrumenter og deres indbyrdes samspil, bl.a. mellem EU og de enkelte medlemsstater?

Som nævnt under "Generelt" mener NOAH, at EU skal **styrke planlægningsinstrumentet** ved at pålægge medlemsstaterne at planlægge markante energibesparelser og overgangen til 100 % VE. Det vil kræve et opgør med troen på, at markedet selv kan klare opgaven og en aktivering af **strukturfondenes midler** i klimakampen samt accept af, at medlemsstaterne bruger **nationale afgifter på fossile brændsler**.

EU har besluttet, at CO₂-kvotedirektivet (CO₂-dir) og det tilhørende EU-ETS (Emissions Trading Scheme) skal være instrument-flagskibet i klima- og energipolitikken frem til 2020. Det er en fejlagtig beslutning, som vi har advaret imod gennem mange år. I stedet for skulle man have gjort krav om national energiplanlægning med energibesparelser og udfasning af de fossile brændsler til omdrejningspunktet og indrettet de øvrige politikker og direktiver derefter – inkl. CO₂-dir.

I forhandlingerne om Energieffektiviseringsdirektivet (EE-dir) var det et argument mod indførelse af bindende mål og effektive virkemidler, at det ville stride mod intentionen i CO₂-dir, hvor en høj

kvotepris i teorien skal sende et markedssignal, der fører til energibesparelser og teknologisk udvikling.

Man frygtede, at energibesparelserne ville medføre mindre energiforbrug og dermed øge det i forvejen store overskud af CO₂-kvoter og dermed reducere den p.t. lave CO₂-kvotepris yderligere. Resultatet blev et udvandet EE-dir underlagt hensynet til CO₂-dir.

Det har vist sig ydermere uheldigt, eftersom CO₂-dir har vist sig som en kæmpe fiasko med en meget lav kvotepris (d.d. koster 1 ton CO₂ kun 3,5 €). ETS' 3. periode (2013-2020) forventes ikke at kunne rette op på problemerne. ETS er med andre ord blevet et virkningsløst instrument, der ikke vil fungere som drivkraft for hjemlige reduktioner på kvoteområdet frem til 2020, men tværtimod svækker andre politikker som f.eks. energibesparelser, forbedring af instrumenter som regler og afgifter, innovation i virksomhederne, handling på hjemmebanen, borgernes involvering, mindre bureaukrati, initiativer til at undgå snyd osv..

Enten må **ETS straks reformeres gennemgribende**, som vi foreslog allerede i 2008⁵ i forbindelse med vedtagelsen af klimapakken, og tilføjes mekanismer, der kan justere kvotemængden ved økonomiske kriser, eller hvis medlemsstaterne formår at spare ekstra meget energi som følge af succesfulde energisparetiltag. NOAH er modstander af at sikre en mindste kvotepris gennem subsidiering med offentlige midler. Alternativt må man **skrotte ETS og lave en ny klimapakke**, der som her foreslået bliver bygget op omkring energiplanplanlægning og markante energibesparelser i alle sektorer.

VE-direktivets bindende målsætning om 10 % VE i transportsektoren til 2020 har medført store globale ulykker som følge af øget import af ikke-bæredygtig biomasse og stigende fødevarerpriser for verdens fattige. Vi kræver **10 % målsætningen fjernet**.

CCS direktivet (Carbon Capture and Storage) risikerer at afspore en udvikling med øget brug af VE. CCS-dir er produktet af den fossile industris omfattende lobbyarbejde for at forlænge den fossile æra. EU's **ambition om CCS bør droppes**, og CCS-dir ophæves.

Hvordan kan man bedst fastlægge specifikke foranstaltninger på EU-plan og nationalt plan, således at omkostningseffektiviteten under virkeliggørelsen af klima- og energimålene optimeres?

Se under "Mål", hvor vi beskriver vores forslag til, at EU fastsætter overordnede minimumsmålsætninger, samlet og for sektorer, mens medlemsstaterne selv bestemmer, hvordan deres andele skal opfyldes – f.eks. nationale valg af støtteordninger for VE.

Vi mener, at det er forkert at fokusere så ensidigt på omkostningseffektiviteten, fordi opbygningen af regionale/nationale intelligente 100 % VE-systemer kan efterspørge teknologier med forskellig grad af markedsmodning. F.eks. skal der anvendes store varmepumper på decentrale kraftvarmeværker i et kommende VE-system, men det er ikke sikkert at disse p.t. er det økonomisk mest rentable valg. Solceller er dyrere per produceret kWh end vind, men vi har brug for en vis del solceller for at kunne optimere VE-energisystemet. Grønnergens ensidige markedsfokusering vil for-

---

⁵ Lavere kvoteloft; 100 % auktionering, ingen offsetting, ingen kvoter til CO₂-lagring, ingen sammenkobling med andre CO₂-kvotehandelssystemer

hindre etableringen af 100 % VE-energisystemer. Der er brug for meget mere plan og langt mindre marked i 2030-politikkerne.

Vi mener også, at den folkelige deltagelse i den gennemgribende omstilling af energiforsyningen skal fremmes og styrkes ad lovgivningens vej, både via EU- og national lovgivning.

Hvordan kan der bedst undgås en fragmentering af det indre energimarked, især i relation til behovet for at fremme og mobilisere investeringer?

Vi mener ikke, at det fælles energimarked er en god ting, bl.a. fordi det forudsætter én sammenhængende energiinfrastruktur, som vil modarbejde en hurtig etablering af regionale/nationale 100 % VE-energisystemer. EU bør se medlemsstaternes forskellighed som en styrke frem for at bekæmpe diversiteten med harmoniseringsbestræbelser. EU bør facilitere udbredelsen af de gode erfaringer og mest effektive systemer til medlemsstaterne.

EU kan medvirke til øgede investeringer på klima- og energiområdet ved at tænke klima og energi ind i anvendelsen af landbrugsstøtten og strukturfondenes midler.

Hvilke foranstaltninger kunne man forestille sig for at opnå, at yderligere energibesparelser bliver så omkostningseffektive som muligt?

De mest økonomiske energibesparelser kommer som følge af god regulering, langsigtede støtteordninger og rådgivning m.m. Men man skal se bredere på energibesparelser end for det enkelte projekt, fordi reduktion af det samlede energiforbrug er en nødvendig forudsætning for, at etableringen af et 100 % VE-energisystem kan ske omkostningseffektivt.

De nyttige EU-regler efter Ecodesigndirektivet og Energimærkningsdirektivet kan strammes. Desuden kan EU som nævnt tidligere understøtte, at alle medlemsstaterne laver energiplanlægning med decentral kraft-varme, store varmepumper og udbygning af fjernvarmen i byområder, opstramning af nationale regler for nybyggeri (Bygningsdirektivet) og øgede effektivitetskrav til transportmidler.

Hvordan kan EU's forsknings- og innovationspolitikker bedste støtte virkeliggørelsen af 2030-rammen?

Det er vigtigt at støtte vedvarende energi, energibesparelser og opbygning af fleksible nationale og regionale energisystemer. En del af EU's forskningsmidler kan med fordel anvendes til at støtte/styrke udviklingen af 100 % VE-planer i alle medlemslandene. Danmark har en lang tradition for den slags energiplanlægning, som kan komme andre lande til gode.

Omvendt er det efter vores mening vigtigt at udfase forskning i atomkraft, herunder at standse ITER-programmet, der beslaglægger langt over halvdelen af energiforskningsmidlerne⁶. Vi ønsker

---

⁶ Se http://energyintelligenceforeurope.dk/Documents/Energy_Intelligence_folder.pdf

også forskningen i CCS bragt til ophør, da det ikke har nogen chance for at bidrage til den nødvendige reduktion i emissionen af CO₂.⁷

Konkurrenceevne og forsyningssikkerhed

Hvilke elementer i rammen for klima- og energipolitikkerne kunne man styrke for bedre at fremme jobskabelse, vækst og konkurrenceevne?

Øget beskæftigelse opnås særligt gennem energirenovering af hele bygningsmassen og gennem fastsættelse af ambitiøse GHG-reduktionsmålsætninger med tilhørende mål for hurtig udbygning af medlemsstaternes VE-kapacitet.

Øget forsyningssikkerhed opnås især gennem markante energibesparelser inden for bygning, transport og industri samt ved at erstatte energiproduktion baseret på importeret kul, olie, gas og biomasse med vedvarende energikilder.

Hvilken dokumentation for CO₂-lækage findes der i den nuværende ramme, og kan der sættes tal herfor? Hvordan kan dette problem håndteres i 2030-rammen?

Begrebet CO₂-lækage er efter vores mening et politisk ladet begreb, opfundet af den energitunge industri, til at få afskaffet/reduceret energi- og miljøafgifter. Udflytningen af europæiske arbejdspladser drives først og fremmest af lønforskellene og adgang til billige råvarer og ønsket om at være til stede, hvor nye markeder vokser frem.

Hvad er de særlige drivkræfter i de observerede tendenser for energiomkostninger, og i hvilket omfang kan EU påvirke dem?

Hvis vi skal løse den globale klimakrise, står EU med en bunden opgave. Uanset priser og tendenser, skal energisystemet hurtigst muligt omstilles til 100 % VE, og yderligere reduktioner finansieres i andre lande.

Øget brug af vedvarende energi, specielt sol og vind, samt energieffektivitet giver lavere priser på disse. Det kan EU fremme ved at sikre en fortsat, løbende udbygning med vedvarende energi og højere krav til energieffektivitet.

Hvordan tages der højde for usikkerheden vedrørende den indsats og det forpligtelsesniveau, andre industrilande og økonomisk vigtige udviklingslande påtager sig i de igangværende internationale forhandlinger?

EU må gå foran for at få sat skub i de internationale klimaforhandlinger inkl. international finansiering. Sideløbende med den hjemlige indsats skal EU etablere samarbejde med lande, der også ser

---

⁷ Se vores rapport An Assessment of Cumulative CO₂ Reductions from CCS: http://ccs-info.dk/cumulative_co2.pdf

nødvendigheden og de sociale muligheder i hurtige GHG-reduktioner i deres lande medfinansieret af EU-medlemsstaterne. Se vores besvarelser under ”Generelt” og ”Mål”.

Internationale aftaler om udfasning af subsidier til konventionelle såvel som ukonventionelle fossile brændsler vil skabe yderligere sikkerhed om udviklingsretningen.

Hvordan kan man øge den reguleringsmæssige sikkerhed for virksomhederne, samtidig med at der skabes større fleksibilitet for at opnå en bedre tilpasning til skiftende forhold (f.eks. udviklingen i de internationale klimaforhandlinger og ændringer på energimarkederne)?

Bindende målsætninger på kort og lang sigt, grundig teknisk funderet energiplanlægning, og en langsigtet økonomisk incitamentsstruktur for energibesparelser og vedvarende energi, vil give virksomhederne en stabil og forudsigelig ramme at arbejde inden for.

NOAH’s arbejde med en dansk klimalov er et eksempel på etablering af en sådan ramme – se lovforslag med tilhørende notat.⁸

EU bør opfordre medlemsstaterne at vedtage ambitiøse nationale klimalove der kan fungere som dynamoer i den fælles klima- og energipolitik.

Hvordan kan EU øge innovationskapaciteten i fremstillingsindustrien? Skal indtægterne fra kvoteauktionering spille en rolle i forbindelse hermed?

Innovation kan være mange ting. NOAH mener først og fremmest, der er brug for øko-innovation, der kan medføre mindre ressource- og energiforbrug. En sådan udvikling kan fremmes gennem en økologisk skattereform, der flytter beskatningen fra personskatter til skat på ressourcer og energi. En anden mulighed er at ændre selskabsskatten ved at flytte beskatningen over på virksomhedernes forbrug af energi og råstoffer. Begge forslag vil sætte gang i innovation af energi- og ressourcebesparende teknologier og serviceydelser.

Provenuet fra auktionering af CO₂-kvoter i et reformeret ETS med 100 % auktionering vil generere meget store beløb. Vi mener, at medlemsstaterne skal forpligtes til at øremærke sådanne midler til omstillingsprocessen med markante energibesparelser og 100 % VE.

Hvordan kan EU bedst udnytte udviklingen i egne konventionelle og ukonventionelle energikilder i EU for at bidrage til lavere energipriser og mindre afhængighed af import?

EU skal satse på hurtigst muligt at afvikle import af fossile brændsler gennem energibesparelser og hurtig udbygning med VE.

---

⁸ <http://klima-sos.dk/onewebmedia/Udkast-til-Klimalov-NOAH-26-3-2010-endelig.pdf>
[http://klima-sos.dk/onewebmedia/Notat vedr reduktionsforloeb og drivhusgasbudgetter dansk klimalov 3 dec 2011.pdf](http://klima-sos.dk/onewebmedia/Notat%20vedr%20reduktionsforloeb%20og%20drivhusgasbudgetter%20dansk%20klimalov%203%20dec%202011.pdf)

Skifergas og EOR med CO2 skal ikke understøttes, da der er rigeligt med fossile brændselsressourcer i forhold til det drivhusgasbudget, der er til rådighed globalt.

Atomkraften skal udfases. Højrisikoreaktorer skal lukkes øjeblikkeligt og andre værker skal lukkes i takt med at de bliver udtjent. Eksisterende værker og reaktorer skal ikke levetidsforlænges. Atomkraftens skattebeholdninger skal ophøre.

Øget forsyningssikkerhed og lavere energipriser opnås især gennem markante energibesparelser inden for bygning og transport samt ved at erstatte energiproduktion baseret på importeret kul, olie, gas, uran og biomasse med vedvarende energikilder.

Hvordan kan EU bedst forbedre energiforsyningssikkerheden internt ved at sikre, at det indre energimarked fungerer effektivt og fuldt ud (f.eks. gennem udvikling af nødvendige sammenkoblinger), og eksternt gennem en diversificering af forsyningsveje?

Vi mener ikke, at det fælles energimarked er en god ting, bl.a. fordi det forudsætter én sammenhængende energiinfrastruktur, som vil modarbejde en hurtig etablering af regionale/nationale 100 % VE-energisystemer.

EU bør se medlemsstaternes forskellighed som en styrke frem for at bekæmpe diversiteten med harmoniseringsbestrebelse. EU bør facilitere udbredelsen af de mest effektive systemer og erfaringer til medlemsstaterne.

De nationale og regionale energisystemer skal tilpasses en øget forsyning med varierende vedvarende energi (vind og sol), og som en del af dette reducere flaskehalsproblemer. Det bør gøres ved en kombination af øget lokal fleksibilitet og i visse områder styrkede elforbindelser. I lande som allerede har stærke udlandsforbindelser, som Danmark, bør fokus i de kommende år være på øget lokal fleksibilitet.

EU bør øge energiforsyningssikkerheden ved at nedbringe det fossile energiforbrug, ikke ved at investere i nye fossile forsyningsveje eller i store transeuropæiske elnet. EU bør ikke fremme nye gasledninger eller CO2-ledningsnet.

Kapacitets- og fordelingsaspekter

Hvordan kan der i den nye ramme sikres en fair indsatsfordeling mellem medlemsstaterne? Hvilke konkrete skridt kan der tages for at tage hensyn til deres forskellige kapacitet til at gennemføre klima- og energiforanstaltninger?

NOAH mener udgangspunktet skal være de enkelte medlemsstaters internationale forpligtelser i forhold til 2-graders drivhusgasbudgettet og en retfærdig fordeling af indsatsen – f.eks. som det er udmøntet i GDR-konceptet. Se vores kommentarer under ”Generelt” og ”Mål”.

Hvilke mekanismer kan der overvejes for at fremme samarbejde og en fair indsatsfordeling mellem medlemsstaterne, samtidig med at man søger at finde de mest omkostningseffektive måder til at realisere de nye klima- og energipolitiske mål?

EU bør facilitere udbredelsen af de gode erfaringer og mest effektive systemer til medlemsstaterne.

Er der brug for nye finansieringsinstrumenter eller -ordninger til at støtte den nye 2030-ramme?

Provenuet fra følgende instrumenter kan målrettes investeringer i energibesparelser og VE:

- Udfasede subsidier til fossile brændsler og a-kraft.
- Fælles minimumsafgift på fossile brændsler og a-kraft.
- En andel af landbrugsstøtten og strukturfondenes midler.
- Provenuet fra auktionering i et reformeret ETS.
- Eventuelle grænsehandelsafgifter knyttet til varenes CO₂-indhold.

Kim Ejlertsen
Palle Bendsen
Peter Arnborg

NOAH Energi og Klima